

Записи

Мастацтва

У мастацтве не павінна быць
Нечыстаты.
Вобразы, што засяроджаныя на нізкім,
Паніжаюць.
Бо хараство – гэта шлях Ісціны,
Што вымагае ўзвышэння.
І толькі зло
Шукае красу ў паскудстве.

2002 г.

КАМУНІКАТ.ORG

* * *

Самае дзівоснае мастацтва,
Самы дасканалы вобраз,
Самае высокае хараство –
Прырода.
Тут Боскае стварэнне.
Мы ў ёй, як частка Духу.
Будзьма ўзвышаныя
ў доме сьвятым.

2002 г.

* * *

Паэт, пішучы,
Павінен адчыніць душу.
З зачыненай душой
Ня трэба ў словах мудрагеліць.
Адаў – маўчы,
Пакуль не напоўніцца духам істота.

2003 г.

Мастак

*На тым, хто творыць, мастацтва вобразы стварае, на тым, хто
піша (нават вершы), на тым, як на настаўніку, ляжыць адказ-
насьць перад іншым. Думаючы гэтак, я напісаў:*

Ня трэба брацца за пяро,
Каб векавечыць
Дрэнны стан малога духа
І множыць там памылак рой,
Свае сумненні ў вечнай праўдзе,
Расчараваныя ў харастве.
Мастацтва ў тым, каб праз красу
Вялікі Боскі Дух убачыць,
Пазнаць праз вобраз рукатворны.

2003 г.

Падмена

Катэгорыя агіднага ня ёсьць сфэрай мастацтва. Але форму літаратуры і мастацтва крадуць людзі з папсаванай душой і скрыўлёным розумам дзеля самасцвярджэньня. „Творчасьць” такіх – гэта вершаваньне гразі, цынічнае выяўленьне распусты і заганаў душы. Адсутнасць цензуры і свабода друку абяззбройвае грамадства перад агрэсіяй нізкіх людзей, празь якіх і адбываецца распаўсюджваньне і ўсталяваньне зла.

2004 г.

Пісаньне сьвятлом

*О, вялікая фатаграфія, – адзіная і непараўнальная, якая адбівае сьвет, як створаны ён Богам, дазваляе зазірнуць у сутнасць рэчаў і (о, дзіва!) – спыніць імгненьне часу!
О, незвычайная, вялікая справа, найвялікшая з усіх мастацтваў!*

1996 г.

224. 1957 г. Студэнты зь Віленічыны.
(Арх. з калекцыі Юзафа Русакевіча).

225. 1955 г. Дзяўчаты зь вёскі Даўгялаўшчына (каля Суботнікаў) на фэст каля касьцёла. (Арх. з калекцыі Юзафа Русакевіча).

Колерная фатаграфія

*Не захапляцца стракатасьцю. Не захапляцца батанікай. Не рэпрадукаваць прыроду.
Музіць быць баянс, дапасаваньне колераў, адлюстраваны стан прыроды. Бо ў гэтым
адбіваецца ў прыродзе Боскі Дух.*

2002 г.

Каляндар

*Мне любая зіма – сьнегапад; лятуць, гайдаюцца сьняжынкі.
Жаданае лета – шапаценьне дажджу і белыя воблакі над вадой.
Сьветлая Вясна – цвіценьне вішняў і адуванчыкі пад платамі.
Восень... – найчасьцей мне душа шчыміць, бо час навявае маркоту, трывогу і жаль.*

1995 г.

* * *

І так заўсёды:
Як лета хіліцца ў дол –
Маркоціцца душа,
І зноў вясны чакаю.

Дрэнные перамены

Раней дзявочы ідэал –
Дабро і ласка, позірк мілы
І цнота ў постаці, душа.
Цяпер – нахабная распушта
З сракатых вокладак глядзіць.
І нешта страшнае, як цемра,
Паўсюдна вылезла з нары.

2003 г.

Рэгрэс

Лібэральныя ідэі
Так разбэсьцілі людзей,
Што яны ня здольныя
Ні на што ідэальнае,
Ні на якія маральныя абавязкі,
Ні на якія ахвяры.
Навошта, калі ўсё дазволена,
Нават грэх.

2002 г.

* * *

Стаўка распусных зроблена на свабоду.
Распусным чалавекам хочучь перакуліць сьвет.

* * *

Лібэралізм – гэта новае паганства.

2004 г.

Дараваньне

Дараваць можна
дрэнныя ўчынкi.
Але не даруюцца
дрэнныя зьявы.

Па дарозе чую

– Глядзі, во, ведзьма на плякаце.
І ўсьмех злавесны.
– Ёй сапраўды.
А гэта ж Монна Ліза
З цяпершчаны прышла.

2004 г., Нью-Ёрк

Запісаў наўзбоч

Калісьці, гадоў 25 таму, напісаў працу (якая, вядома ж, загіне, як шмат што) пра мастацка-вобразнае выяўленьне і ўспрыняцьце. Тут зазначу, што мастацкае ўражаньне грунтуецца на паяднаньні эстэтыкі і псіхалёгіі. Псіхалёгічныя перажываньні могуць выклікаць розныя роды дзейнасьці, сітуацыі, прадметы. Гэтую асаблівасьць якраз выкарыстоўваюць усялякія антымастацкія накірункі (маскульта, кіч, дэтэктывізм і г. д.), якія ў сваім рамястве эксплутуюць псіхалёгічны аспект уражаньня, імітуючы эстэтыку альбо цалкам адмаўляючыся ад яе. Заканамерная канцэнтрацыя ў гэтай „спэцтворчасці” (ці агулам – бізнес-творчасці) крыміналу, жорсткасьці, крыві, забойства, гразі, паскудства і ўсялякай дрэнна, якая па сваёй сутнасьці (гэта катэгорыя агіднага) не ўтрымлівае нічога эстэтычнага, але робіць вострае (шакуючае) псіхалёгічнае ўражаньне. Шкода ад такой антыэстэтычнай дзейнасьці і „рынкавай творчасці” для духоўнай культуры і прыгожага разьвіцьця чалавека велізарная.

2006 г.

* * *

Тып чалавека эпохі адбіваецца ў рэкламе.
Там ён найлепш відаць.

2004 г.

* * *

Беларус зь вёскі
Новы Двор:
„А што нам улада –
Мы пры любой уладзе жывём”.

2006 г.

Заняпад

Раней сьпявалі,
як працу канчалі.

Цяпер – як гарэлка паг’юць.
Якія сьпевы – такія й песьні.

226. Галоўны фасад касцёла ў мястэчку Шумск (Віленчына), 2006 г.

* * *

Моладзь – без ідэалаў.
У народа – якая будучыня?

* * *

Справа відушчых
Не абурацца сьляпымі,
А дапамагчы ім бачыць.

* * *

Калі хочаш адпакутаваць –
Нарадзіся беларусам.
Адпакутуеш, душа,
на векі вечныя.

2002 г.

* * *

Дэмакратыя – сродак геапалітыкі.

* * *

Пахавалі Купалу,
Пахавалі Быкава,
Пахавалі вялікіх.
Але Беларусь не памрэ.
Бо яны жылі для Беларусі.

2004 г.

Грамадства земляробаў

Людзі, што працуюць на зямлі,
Ня могуць быць злымі,
Бо йдуць дарогай Боскага стварэння.
На зямлі – канчаецца пэрыяд дзікасьці.

2002 г.

* * *

Запусьценне ёсьць вобраз пустаты.
Адзіночная камэра – увасабленьне.

* * *

Над магілай напісана: „МУХА”.
Усьміхнешся хіба,
Бо й Муха чалавек.

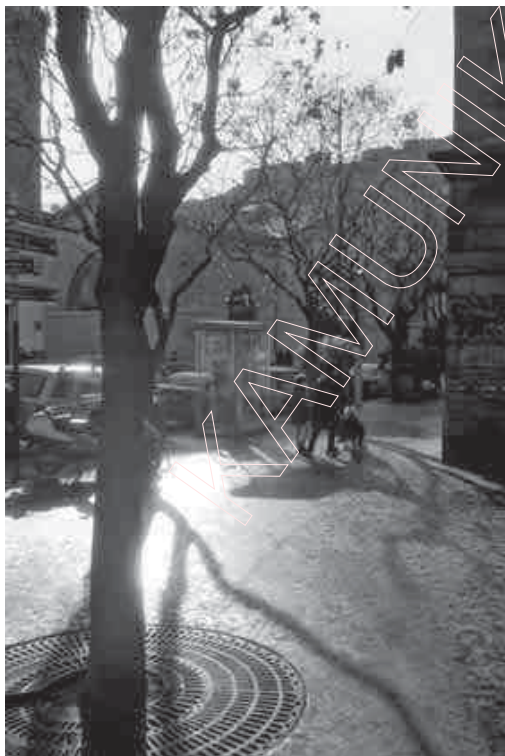
* * *

Дурань дашукваецца сэнсу
Там, дзе яго няма.
Так узьнікла псеўданавука.

2004 г.

Руціна

Заўтра на прыём
З нагоды нараджэньня
чвэйсьці каралевы,
А чаравікі ўжо пацяклі.
Вось табе й на!

227. Зьмовае сонца. Парыж. 1998 г.

Сустрэў Віцьку

Віцька казаў,
Што ніколі, ні пры якіх абставінах
Ён бы Бацькаўшчыну не пакінуў.
Але навошта Віцька такое казаў?
Ён жа нікому не патрэбны,
Ніколі ня жыў для Бацькаўшчыны,
Не стаяў за народ,
Не займаўся палітыкай,
Не ваяваў з ворагамі,
Не стаяў перад выбарам
І ня ведае, што гэта такое.

Толькі я гэтак падумаў,
Ідучы па Брадвэі,
Аж бачу, Віцька бяжыць:
– „Здрастуйця”, Станіслававіч.
Каб гэта дапамаглі мне тут неяк застацца,–
Загаварыў ён з ходу. –
Я ж во таксама ў дэмакратыі быў
І ўсягды за вас галасаваў.
– Што ты нарабіў, Віцька! –
Занепакоіўся я, –
Трэ’ было за Лукашэнку.
– Дык, калі чэсна, Станіслававіч,
За яго й галасаваў, гада.
Абяцаў многа – ня даў нічога.
– Дык што рабіць? – Пытаю.
– Уцякаць трэба зь Беларусі.
– Навошта?
– А жыць як?
– Ну, дык а як жыць?
– Вось калі б вы тагды
Не сталі настойваць
На беларускай мове
Ды аб’ядналіся б з Кебічам,
То сталі б прэзідэнтам.
Тады б іншая справа, –

Зрабіў мне камплімент Віцька.
– Але тут ангельская мова, – кажу.
– А я на Брайтане прымясьціўся.
Там па-руску гавораць.
Беларус не прападзе, –
Узбадрыўся Віцька. –
Работы я не баюся,
Магу хоць вуліцы падмятаць.

2006 г.

Абавязак і воля

Ёсьць дачыненні асабістыя, за якія сам адказнасьць нясеш і волю гартуеш. Але ёсьць – грамадзкія, дзе абставіны вышэйшыя за волю тваю і адказнасьць твая застаецца. Гэтак думаючы, я напісаў:

Ці можаш падставіць шчаку левую,
Калі ў правую б'юць?
Дзеся Бога – магу,
Каб учынкам сябе не панізіць.
Але калі забіваюць народ –
Без ваганьня страляцьму.

2003 г.

Парада

Калі хочаш даведацца
Пра культуру чалавека,
Дай яму ў рукі добрую кнігу
І паназірай,
як ён стане яе гартаць.
Але зважай:
Для кнігі гэта можа быць небяспечна.

* * *

Калі людзі пачынаюць дыскутаваць пра недыскусійныя рэчы – гэта азначае, што нехта зь іх хоча разбурыць прадмет дыскусіі.

2004 г.

* * *

Беларуская нацыя трымаецца цяпер на беларускіх жанчынах, якіх даў нам Бог. Гэта відавочны вывад, да якога прыходзіш нават без аналізу, а проста, назіраючы наша жыццё. Агрэсія скалечаных, перакулёных паняццяў лібэральнага Захаду, накіраваных на разбэшчаньне жанчыны, можа знішчыць беларускі народ. Беларуская жанчына – гэта апошні фартост Беларускай нацыі.

2004 г.

Думаю пра Рыгора

Як адышоў без пары на той сьвет Караткевіч, Рыгор Барадулін (неразлучны сябра Караткевіча) крочыў побач з Быкавым. Гэтак удвох яны й прышлі ў Народны Фронт і ахвяраваліся беларускаму нашаму Адраджэньню. Памятаю іх побач заўсёды ў першым радзе на соймах БНФ, маўклівых, засяроджаных і ўзьнёслых. І часта, калі ўзьнікалі вострыя мамэнты, ці запануе канфузьлівая маўчанка, Рыгор устаўляў вершыкам імгненны экспромт, ці бо паддакваў у рыфму сур'ёзнаму дакладчыку, выклікаючы выбух сьмеху і здаровы настрой.

Шчыmlіва ўяўляецца мне ўсё гэта тут, далёка, быццам магло б яно йшчэ вярнуцца... Гэтак думаючы, я напісаў:

Паэт народнай весялосьці,
Рыгорка, браце наш адзіны,
Як слоўца скажа – усе рагочуць,
А сэрца плача па Радзіме.

19.10.2004 г., Нью-Ёрк

Акупацыя

- Вы хто? – спытаў ахоўнік.
- Ісус Хрыстос.
- А пачэму разгаварываеце па-беларускі?

2002 г.

Антыверш

Вечная здрада эліты і пасіўнасьць нізоў – гэта, магчыма, псіхалагічны вынік асіміляцыі балтаў. Дамінацыя слабой асновы. Гэтак думаючы, я напісаў антыверш:

Мадзее млявы дух дулебаў.
Наеўся гразі беларус.
Абы было, абы ўсё ціха.
У лес, у багну, у азярод
І галаву ў куст уперці...
– Там мой народ, там мой народ, –
Сьпяваў апошні бард паганскі,
Пакуль прышоў яго чарод.
Душой адпомсьціўся нашчадкам:
„Да ўсіх праблем мне дзела нет”.
І абсыпаецца лістота,
І нішчаць край,
І гіне сьвет.
Галота духа, пуштацьвет:
„Мне дзела нет,
мне дзела нет...”

(З цыклу „Антывершы”) 2002 г.

229. Тэхнагенны краявід перад Нью-Ёркам. 1996 г.

Пішу па-руску

Охо-хо, прачытаў я пераклад верша Рыльке на расейскую мову („Царь Вечер”). Чытаў-чытаў, аж заблытаўся. Век не чытаў такога перакладу. Пераймаючы стыль і лексіку, пераказаў я сабе гэты тэкст на паперы:

Егда отдремлет дрёму,
Подъяв потир,
Издревле пьян протоиерей,
Смиренно очи потупя,
Блеснёт красавица Аврора,
Из рук младенца
Смирну сся.
Горит лампада возлелея,
Как над елеем искупленья.
Гнездится выпь
уж на сносях
И вдаль звезда её уводит.
Побольше б нам миротворенья
И мираносицев також.
Свалился с ног Бадья Дубина
Велика была кутерьма.
Грядёт, как нынче, в багрянице,
С утра мудрёно присмирев,
Как сон, в объятиях Психеи,
На холмах негу сохраняя,
Проснётся, блин...,
одна неприятность.

(З цыклу „Антывершы”) 2002 г.

Дні страт

(са слоў савецкага чыноўніка)

Шла вайна. Жнівеньскім днём 1941 года ў эвакуаванае Міністэрства культуры БССР у Маскве прышоў стомлены чалавек з трагічным абліччам. Ён павітаўся з усімі ціха і папрасіў дапамогі, якая належыла ўцекачам зь Беларусі.

– Фамілія? – спытала начальніца за сталом.

– Янка Купала.

– Чем займаецеся?

– Пішу вершы.

– Я спрашиваю, где работаете?

– Пішу вершы.

– Я вас русским языком спрашиваю: «Ваша профессия»?

– злосны пачуўся крык. Але чалавек з трагічным абліччам ня слухаў. Паволі пайшоў да дзвярэй.

1981 г.

* * *

Толькі вольны чалавек
Жыць ня можа бяз Бацькаўшчыны.
Нявольнік любіць месца,
Дзе задаволеныя
Яго патрэбы,
І ня любіць сваю Зямлю.
Колькі разоў я назіраў тут гэта,
У краіне мігрантаў.

* * *

Пакуль йшчэ сілы ёсьць,
Пакуль жывы –
Зрабіць пабольш
Для Беларусі роднай.

KAMUNIKAT.org